

SADRŽAJ

PREDGOVOR	9	6. Značaj kriminologije	31
UVOD			
1. O interesovanju za zločin.....	11	6.1. Značaj kriminologije za krivično pravosuđe.....	32
2. Značaj naučne perspektive za proučavanje zločina.....	13	6.2. Pravosudna administracija i rezultati istraživanja	32
3. Pregled osnovnih pojmoveva	14	6.3. Primjenjena kriminologija	33
4. Kriminološka literatura	17	7. Položaj i uloga kriminologa.....	34
7.1. Etički kodeks kriminologa.....	35		
Glava I – POJAM I PREDMET KRIMINOLOGIJE			
1. Opšti osvrt i podela definicija kriminologije	18	1. Uvodna razmatranja	37
1.1. Podela definicija kriminologije po obimu.....	18	1.1. Značaj „istraživačkog opismenjavanja“	37
1.1.1. Šire odredbe.....	18	1.2. Metod i metodologija	37
1.1.2. Uže odredbe.....	19	1.3. Pojam i vrste naučnog istraživanja	37
1.2. Podela definicija prema značenju: sporenja	19	1.3.1. Evaluativna istraživanja	38
1.2.1. Nauka o delu ili nauka o učiniocu	19	2. Postupak naučnog saznanja.....	38
1.2.2. Nauka o faktorima ili nauka o postupcima.....	20	3. Metod i predmet istraživanja	39
1.2.3. Kriminologija dela ili kriminologija društvene reakcije.....	20	4. Metod i teorija.....	39
2. Definicija kriminologije i njene bitne crte kao nauke.....	20	5. Podele kriminoloških metoda.....	40
3. Predmet kriminologije.....	21	5.1. Podela prema prirodi podataka.....	40
3.1. Zločin kao predmet kriminologije	21	5.2. Podela prema načinu pristupanja predmetu.....	41
3.1.1. Različita shvatanja zločina.....	22	5.3. Istorische, komparativne i studije predviđanja	41
3.1.2. Uža i šira odredba zločina	23	6. Metod proučavanja pojedinačnih slučajeva	44
3.1.3. Zločin i devijantnost.....	24	6.1. Klinički metod; prognoza kriminalnog ponašanja; izučavanje faktora rizika.....	44
3.1.3.1. Različita shvatanja devijacija.....	24	6.2. Anamnestički metodi; posmatranje sa učestvovanjem.....	45
3.1.3.2. Odnos zločin – devijantnost	24	6.3. „Nenametljiva posmatranja“; dokumentaciona i sadržaja; meta-analiza; mapiranje kriminaliteta ..	46
3.2. Reakcija društva na kriminalno ponašanje.....	25	7. Metodi „srednjeg obima“.....	48
4. Mesto kriminologije u sistemu nauka	26	7.1. Uzorak.....	48
4.1. Odnos kriminologije sa drugim krivičnim naukama	26	7.2. Ispitivanje straha od kriminaliteta	48
4.1.1. Odnos sa krivičnim pravom	26	7.3. Longitudinalno ispitivanje	49
4.1.2. Odnos sa kriminalnom politikom	27	7.4. Eksperiment	50
4.1.3. Odnos sa penologijom	29	8. Primena statistike u kriminologiji	51
4.1.4. Odnos sa kriminalistikom	29	8.1. Primena statističkih metoda	51
4.2. Odnos sa socijalnom patologijom	30	8.1.1. Metod korelacije	51
5. Kriminologija i „kriminološke discipline“	30	8.2. Statističke evidencije kriminaliteta	52
5.1. Odnos kriminologije sa viktimologijom	31	8.2.1. Podaci koje sadrže statističke evidencije	52

8.2.2. Istorijat i uporedni prikaz	53	3.5. Sociološka shvatanja	73
8.2.3. Podela statističkih evidencija.....	53	3.5.1. Škola društvene sredine	73
8.2.4. Kritika statističkih evidencija	54	3.5.1.1. Tarde	73
8.2.5. Tamna brojka kriminaliteta.....	56	3.5.1.2. Durkheim.....	73
8.2.6. Metodi za izučavanje tamne brojke	57	3.5.2. Sociološka škola; von Liszt	73
8.2.6.1. Studije „samooptuživanja“.....	57	3.5.2.1. Aschaffenburg	74
8.2.6.2. Studije o žrtvama	58	3.5.3. Teorija istorijskog materijalizma.....	74
8.2.6.3. Ocena metoda za izučavanje tamne brojke	58	3.5.3.1. Učenje socijalista utopista	74
8.2.7. Brojka preuveličavanja	59	3.5.3.2. Osnivači teorije	74
8.3. Značaj primene statistike u kriminologiji	60	3.5.3.3. Uticaj u kriminologiji; Bonger	74
9. Triangulacija metoda	61	3.5.4. Čikaška škola i sledbenici	75
Glava III – TEORIJE U KRIMINOLOGIJI			
1. Podela teorija i rana objašnjenja zločina.....	63	3.5.4.1. Opšti osvrt na rane američke škole	75
2. Klasična orijentacija u kriminologiji	63	3.5.4.2. Ekološka teorija.....	75
2.1. Začetnici i najznačajniji predstavnici.....	64	3.5.4.3. Teorije kulturnog konflikta i raskoraka.....	76
2.1.1. Beccaria.....	64	3.5.4.4. Teorije o učenju.....	78
2.1.2. Bentham	64	3.5.4.5. Teorije društvenog pritiska	79
2.1.3. Feuerbach	64	3.5.4.6. Kontrolne teorije.....	80
2.1.4. Carrara	65	4. Teorije društvene reakcije	81
2.2. Osnove učenja i kritika klasične škole	65	4.1. Nova društvena odbrana	81
2.3. Savremeni neoklasicizam	65	4.2. Interakcionizam i teorija etiketiranja.....	81
2.4. Desni realizam	65	4.3. Radikalna kriminologija.....	83
3. Pozitivistička orijentacija u kriminologiji	66	4.3.1. „Rani radovi“	83
3.1. Kartografska škola	66	4.3.2. Kritička kriminologija danas.....	84
3.2. Antropološka, italijanska škola	66	4.3.2.1. Pravci unutar kritičke kriminologije	84
3.2.1 Prethodnici: fiziognomičari i frenolozi.....	66	4.4. Feministički pristup	86
3.2.2. Lombroso	67	4.4.1. Počeci feminizma u kriminologiji	86
3.2.3. Garofalo	67	4.4.2. Struje u savremenom feminizmu	86
3.2.4. Ferri	67	5. Novije kriminološke teorije	87
3.3. Biološka shvatanja	68	5.1. Teorija racionalnog izbora	87
3.3.1. Zločin i fizička konstitucija	68	5.2. Nove teorije životne sredine	88
3.3.2. Uticaj genetskih faktora	68	5.3. Teorije kulturalne kriminologije	89
3.3.2.1. Proučavanje porodičnih istorija	68	5.4. Teorija o muškosti	91
3.3.2.2. Izučavanja blizanaca i usvojenika.....	69	5.5. Teorije o postiđivanju i komunitarnom poretku	91
3.3.2.3. Hromozomska nenormalnost	69	5.6. Teorije životnog ciklusa	92
3.3.3. Opšti osvrt na biološka shvatanja.....	70	5.7. Integrativne teorije	93
3.4. Psihološka shvatanja	70	5.8. Tringulacija teorija	94
3.4.1. Psihoanalitička objašnjenja	70	5.8.1. Novi oblici traingulacije: spoj kriminologije i drugih nauka.....	94
3.4.2. Teorije inteligencije	71	5.9. Evaluacija kriminoloških teorija	96
3.4.3. Eysenckova teorija ličnosti	71	Glava IV – TRI DIMENZIJE KRIMINALNE POJAVE	
3.4.4. Psihopatija i zločin	72	1. Fenomenološka dimenzija kriminalne pojave	98
3.4.5. Ocena psiholoških teorija	72	1.1. Podaci o kriminalitetu u svetu	98

1.1.2. Države sa visokom stopom kriminaliteta	99	2.3.2.1. Ličnost prestupnika	140
1.1.2.1. Moguća objašnjenja visoke stope kriminaliteta.....	101	2.3.2.2. Bolesti zavisnosti.....	141
1.1.3. Države sa niskom stopom kriminaliteta	105	2.3.2.3. Nedostatak samokontrole	143
1.2. Struktura i tendencije kriminaliteta u Srbiji	107	2.3.2.4. Kriminalna karijera	144
1.2.1. Kriminalitet punoletnih lica	107	3. Viktimiološka dimenzija kriminalne pojave.....	145
1.2.1.1. Prijavljeni punoletni učinioци	107	3.1. „Delikti bez žrtve“	147
1.2.1.2. Punoletna osuđena lica	107		
1.2.2. Kriminalitet maloletnika	108		
1.2.2.1. Prijavljeni maloletni učinioci	108		
1.2.2.2. Osuđena maloletna lica	108		
1.3 Prognoziranje kriminaliteta kao masovne pojave...	109		
1.4. Tipologija dela i učinilaca	109		
1.4.1. Zakonska klasifikacija.....	109		
1.4.2. Klasifikacija prema društvenoj sredini	110		
1.4.3. Klinička klasifikacija.....	110		
1.4.4. Klasifikacija prema motivu	110		
1.4.4.1. Zločini mržnje.....	110		
1.5. Neki osnovni tipovi kriminaliteta.....	112		
1.5.1. Nasilnički kriminalitet: pojam, oblici i koreni nasilja	112	1.3. Formalna reakcija	154
1.5.2. Oblici nasilničkog kriminaliteta	113		
1.5.2.1. Tradicionalni oblici.....	113	2. Krivično pravo i reakcija na kriminalno ponašanje	154
1.5.2.2. Noviji oblici	115	2.1. Određivanje granica krivične represije	154
1.5.3. Imovinski kriminalitet; pojam i reagovanje građana	119	2.1.1. Dinamika inkriminacija: krivično pravo i kultura	154
1.5.3.1. Vrste imovinskog kriminaliteta.....	119	2.1.2. Hiperinkriminalizacija	155
1.5.3.1.1. Situacioni i konvencionalni imovinski kriminalitet	120	2.1.3. Dekriminalizacija	155
1.5.3.1.2. Kriminalitet belog okovratnika i kriminalitet korporacija.....	121	2.1.4. Inkriminalizacija	156
1.5.3.1.3. Organizovani kriminalitet	125	2.2. Određivanje oštine krivične represije	156
1.5.4. Politički kriminalitet	128	2.2.1. Suština kazne kao sankcije.....	157
1.5.4.1. Terorizam	129	2.2.2. Svrha kažnjavanja	157
1.5.5. Saobraćajni kriminalitet	131	2.2.3. Pravila o odmeravanju kazni.....	157
2. Etiološka dimenzija kriminalne pojave	132	3. Delovanje policije	158
2.1. Dva pristupa uzročnosti u kriminologiji.....	132	3.1. Nastanak moderne policije	158
2.2. Pokušaj objašnjenja kauzaliteta	133	3.2. Vrste i oblasti policijske aktivnosti	159
2.3. Delovanje činilaca kriminalnog ponašanja	135	3.3. Strategije policijskog delovanja	160
2.3.1. Spoljni, ambijentalni činioci	135	3.4. Diskreciona ocena; Protivrečnost zahteva i sukob uloga	162
2.3.1.1. Dejstvo kriminogenih faktora u razdobljima relativnog društvenog mira.....	136	3.5. Policija i primena prinude	163
2.3.1.2. Dejstvo kriminogenih faktora u razdobljima socijalnih potresa	138	3.6. Opasnosti zanimanja	163
2.3.2. Unutrašnji, individualni činioci	140	3.7. Stres i potkultura policajaca.....	163
		3.8. Zamerke policijskim organima	164
		3.8.1. Izdvajanja za policiju i njena efikasnost	165
		3.8.2. Birokratizacija	165
		3.8.3. Politizacija	165
		3.8.4. Prekoračenja i zloupotrebe ovlašćenja.....	166

3.8.5. Korumpiranje policije.....	167	5.6.1. Širenje sistema otvorenih ustanova	194
3.9. Dalji razvoj policije.....	168	5.6.1.1. Vrste ustanova prema stepenu obezbeđenja	194
3.9.1. Privatizacija poslova bezbednosti.....	168	5.6.1.2. Pojam otvorenih ustanova.....	195
3.9.2. Naučna istraživanja o policiji	169	5.6.1.3. Izbor osuđenika za otvorene ustanove.....	196
4. Sudovi i izricanje krivičnih sankcija	169	5.6.2. Alternative kazni zatvora	197
4.1. Tendencije u izricanju krivičnih sankcija u Srbiji ..	171	5.6.2.1. Alternative – pojам i vrste	197
4.1.1. Vrste i težina izrečenih sankcija	171	5.6.2.1.1. Rad u korist zajednice; kućno zatvaranje i elektronski nazor	198
4.1.2. Zamerke delovanju sudova	171	5.6.2.2. Alternative i budućnost kazne zatvora	120
4.1.3. Odnos zaprećenih i izrečenih sankcija.....	172		
4.2. Nezavisnost sudstva	173		
5. Kaznene ustanove i kontrola kriminaliteta.....	174	6. Formalna socijalna kontrola i garantovanje prava čoveka	202
5.1. Nastanak kazne zatvora i penitencijarnih ustanova	174	7. Novi trendovi u kontroli kriminaliteta	203
5.2. Stanje u prvim zavodima i njihovi reformatori	175	7.1. Značaj krugova odgovornosti	203
5.3. Klasični sistemi izvršenja kazne zatvora	177	7.2. Restitutivna i restorativna pravda.....	204
5.3.1. Sistemi čelijskog osamljenja.....	177	7.3. Dva pristupa postupku prema maloletnicima	206
5.3.2. Kombinovani, progresivni sistem.....	179	7.4. Kontrola kriminaliteta i socijalna pravda	207
5.4. Moderan sistem izvršenja.....	181	7.5. Kontrola kriminaliteta kao globalni problem	208
5.4.1. Resocijalizacija kao svrha kažnjavanja.....	181		
5.4.2. Individualizacija u izvršenju kazne	182	NAPOMENE	209
5.4.3. Humano postupanje sa osuđenicima.....	183		
5.5. Osporavanja kazne zatvora i resocijalizacije	184	PRILOG I	
5.5.1.Osporavanja kazne zatvora.....	184	Različita shvatanja pojma i predmeta kriminologije	236
5.5.1.1. Cilj lišavanja slobode	184		
5.5.1.2. Negativan uticaj na osuđenika; osuđenička zajednica.....	185	PRILOG II	
5.5.1.3. Trajanje kazne	187	Kratak podsetnik najvažnijih teorijskih orientacija u kriminologiji	242
5.5.1.4. Jedna ili više vrsta kazni zatvaranja	188		
5.5.1.5. Porast zavodske populacije, prenatrpanost zavoda i cena izvršenja	188	PRILOG III	
5.5.1.6. Zavodske pobune i nasilje među osuđenicima.....	189	Garancije prava čoveka u materijalnom i procesnom krivičnom pravu	245
5.5.1.7. Problem postpenalne pomoći.....	190		
5.5.2. Kritike filozofije tretmana	191	BIBLIOGRAFIJA.....	248
5.6. Načini za prevazilaženje krize	193	REGISTAR POJMOVA.....	282
		SUMMARY	289
		CONTENTS.....	290